

N:o 49.

Ank. till Riksd. kansli den 14 april 1899, kl. 2 e. m.

Utlåtande, i anledning af Kongl. Maj:ts proposition angående försäljning af en till förra kronofogdebostället 1 mantal Wik n:o 1 i Södermanlands län hörande lägenhet.

(I. A.)

I en till Riksdagen aflåten, till statsutskottets förberedande behandling remitterad proposition (n:o 46) af den 17 februari innevarande år meddelas, hurusom domänstyrelsen i skrifvelse den 9 december 1898 anmält, att vid uppskattning, som nämnda år egt rum å förra kronofogdebostället 1 mantal Wik n:o 1 i Vadsbro socken och Oppunda härad af Södermanlands län för förnyad utarrendering från den 14 mars 1901 af denna egendom, som lemnade mer än 500 kronor i årligt arrende, förslag väckts om afsöndring och försäljning af den till egendomen hörande lägenheten Ångstugan; och hade domänstyrelsen underställt berörda fråga Kongl. Maj:ts pröfning, dervid styrelsen tillika öfverlemnade instrumentet öfver berörda värdering jemte en af förste landtmätaren A. W. Lodén år

1897 upprättad karta öfver egendomen med tillhörande beskrifning äfvensom yttrande i ärendet af Kongl. Maj:ts befallningshafvande i länet jemte öfriga till ärendet hörande handlingar.

Af nämnda handlingar inhemtades, bland annat,

att lägenheten Ängstugan, som genom Hedenlundasjön vore skild från egendomens hemskifte, innehölle en areal af 13,584 hektar, deraf 6,638 hektar åker, 1,41 hektar äng, 5,37 hektar skogs- och betesmark samt 0,166 hektar impediment;

att å lägenheten funnes följande kronan tillhöriga åbyggnader, nemligen stuga, bod och uthusbyggnad, innehållande timrad ladugård för sex djur samt loge, alla i godt stånd;

att uppskattningsmännen, ehuru afsöndring och försäljning af lägenheten kunde ifrågasättas, likväl, då väg till lägenheten saknades annorledes än öfver sjön, ansett sig icke hafva skäl att förorda dylik afsöndring, helst som egendomens arrendator, hvilken för närvarande brukade jorden till Ängstugan under hufvudgården, ifrågasatt att, då kronan blott egde en enda arbetarebostad vid hufvudgården, bestående af stugubyggnaden vid det i närheten belägna nedlagda torpet Grindstugan, å nyo såsom torp använda Ängstugan, hvilken numera vore försedd med nya och för sådant ändamål lämpliga byggnader;

att, sedan Kongl. Maj:ts befallningshafvande efter mottagande af uppskattningsinstrumentet anmodat domänintendenten i länet att inkomma med närmare utredning rörande möjligheten att bereda utfartsväg åt ifrågasvarande lägenhet, bemålde tjensteman till Kongl. Maj:ts befallningshafvande insändt *dels* yttrande i ärendet af förste landtmätaren Lodén, som meddelat, att någon utfartsväg för lägenheten icke funnes, så vidt af i länets landtmäterikontor förvarade kartor framginge, samt att afståndet från lägenheten till närmaste allmänna landsväg utgjorde omkring 250 meter, *dels* utlåtande af egendomens arrendator, som uppgifvit, att från lägenheten ledde en öfver egendomen Hedenlundas egor framlöpande, rudimentär väg, som på en sträcka af omkring 100 meter vore försedd med diken å ömse sidor, och att iståndsättandet af nämnda utfartsväg borde kunna verkställas för en helt ringa kostnad, under förutsättning, att icke något hinder från jordegarens sida ifrågakomme, *dels ock* en skrifvelse till domänintendenten från egaren af Hedenlunda, som meddelat, att från hans sida hinder ej mötte för begagnande utan ersättning så väl af den väg, som från lägenheten Ängstugan ledde öfver Årsta och Hedenlunda egor fram till vägen från Årsta till stora landsvägen mellan Hofby och Flen,

som ock af nyssnämnda väg från Årsta till stora landsvägen, under vilkor blott, att den grind, som i gränsen mellan Årsta och Hedenlunda funnes öfver Ängstugans ifrågavarande utfartsväg, af lägenhetens egare hölles i giltigt skick;

att uppskattningsmännen i dem härefter affordradt yttrande, enär numera möjlighet funnes till erhållande af lämplig väg till Ängstugan och således förnämsta hindret för dess afsöndring undanröjts, tillstyrkt en sådan åtgärd och uppgjort beräkning öfver lägenhetens saluvärde, enligt hvilken beräkning detta värde skulle uppgå till i jemnadt tal 4,600 kronor, hvori inbegripits 543 kronor 60 öre för värdet af den å lägenheten växande skog; samt

att Kongl. Maj:ts befallningshafvande med hänsyn till lägenhetens från hufvudgården afskilda läge och hvad i öfrigt angående lägenheten blifvit upplyst, ansåge densamma lämpligen böra skiljas från egendomen och försäljas.

För egen del hade domänstyrelsen, under erinran, att såsom skäl mot Ängstugans afsöndring, utom saknaden af utfartsväg, äfven framhållits, att å egendomen ej funnes andra kronan tillhöriga hus, som kunde till bostäder åt arbetare upplåtas, än stugubyggnaden å nämnda lägenhet och en å det numera under hufvudgården inlagda torpet Grindstugan befintlig stuga, anført: att härvid kunde anmärkas, att Ängstugan ej väl lämpade sig till bostad för arbetare vid gården, då samfärdseln med denna, till hvilken vägen öfver land vore en mil lång, kunde under vintertiden, då Hedenlundasjön vore belagd med is, som ej bure eller kunde utan svårighet med farkost genomträngas, liksom vid islossningen om vårarne blifva särdeles besvärlig; att, äfven om Ängstugan bibehölles under gården, derigenom säkerligen icke blefve tillräckligt sörjdt för herbergerandet i kronans hus af arbetsfolk vid egendomen i fråga, till hvilken hörde en åkerareal af mer än 46 hektar och der nu vore anställda åtta statkarlar; att för statkarlarnes hysande för närvarande funnes vid hufvudgården, utom huset vid Grindstugan, en arrendatorn enskildt tillhörig byggnad i godt stånd, innehållande fem rum; samt att, vare sig arrendatorn, som af uppskattningsmännen förordats till erhållande af optionsrätt vid egendomens förnyade utarrendering, skulle äfven under nästa arrendeperiod blifva egendomens arrendator eller annan person härtill antoges, tillfälle antagligen komme att erbjudas att åt kronan på billiga vilkor förvärfva nyssberörda byggnad, hvarigenom behovet af kronan tillhöriga arbetarebostäder lämpligast kunna afhjelpas.

Vidare hade domänstyrelsen beträffande frågan om utfartsväg från

lägenheten anført, att, ehuru denna fråga ej kunde anses för framtiden ordnad genom nuvarande egarens af Hedenlunda förut omförmälda förklaring, helst dervid ej lemnats medgifvande till inteckning för rätten till väg i de fastigheter, hvaröfver vägen framginge, spekulanter på lägenheten sannolikt ej skulle låta sig häraf tillbakahållas, då afståndet till allmän väg ej vore mer än omkring 250 meter och egaren af den mellanliggande marken ej syntes vara ovillig att angående begagnandet af väg deröfver träffa öfverenskommelse, samt att i allt fall innehafvaren af lägenheten i följd af dennas läge invid större sjö utan svårighet kunde bereda sig tillträde till någon i närheten af sjön varande kommunikationsled; och hade domänstyrelsen, som ansåge, att för undanrödjande af alla farhågor i sistnämnda afseende i blifvande arrendekontrakt angående Wik borde intagas förbehåll om rätt för innehafvaren af Ängstugan att taga väg öfver Wiks egor till allmän landsväg, hemställt, att Ängstugan, hvilken kunde utan olägenhet för skötseln af egendomen i öfrigt derifrån skiljas och hvilkens areal ej uppginge till en femtedel af den till hemmanet Wik hörande, måtte från egendomen afsöndras och försäljas.

Med afseende å hvad i ärendet förekommit, har Kongl. Maj:t nu föreslagit Riksdagen att medgifva,

dels att den till förra kronofogdebostället 1 mantal Wik n:o 1 hörande lägenheten Ängstugan finge derifrån afsöndras och i enlighet med föreskrifterna i 8 mom. af kongl. skrifvelsen till domänstyrelsen angående bestämmelser att tjena till efterrättelse i fråga om lägenhetens upplåtande från kronans jordbruksdomäner den 25 september 1896 för åsatta saluvärdet till försäljning utbjudas, att tillträdas den 14 mars 1901, med rätt för köparen att begagna väg öfver stamhemmanets egor till allmän landsväg;

dels ock att de medel, som genom ifrågavarande försäljning inflöte, finge, på samma sätt som köpeskillingarne för försälda mindre kronoegendar, användas till inköp för kronans räkning af skogbärande eller till skogsbörd tjenlig mark.

På grund af hvad i ärendet förekommit hemställer utskottet,

att hvad Kongl. Maj:t i omförmälda hänseende föreslagit må vinna Riksdagens bifall.

Stockholm den 14 april 1899.

På statsutskottets vägnar:

CHR. LUNDEBERG.
